

29.11.2016

Kunnan- ja kaupunginhallituksille

Valtio vastaa maantien- ja radanpidosta - kuntien sopiminen edelleen vapaaehtoista maantie- ja ratalain muutoksista huolimatta

Tiehankkeiden rahoitus kuuluu lain mukaan valtiolle ja kadunpito kuntien vastuulle. Kuntaliiton vuonna 2014 kunnille suunnattu kysely osoitti, että tiehankkeiden rahoitusta on yhä enemmän vyörytetty kunnille, jotta tarpeelliset hankkeet saadaan etenemään. Kunnat osallistuivat vuonna 2013 maanteiden rakentamisvastuisiin yli 40 milj. eurolla, kun kyselyn tulokset laajennetaan koko maahan. Vastausten mukaan pääsyyinä oli se, että hanke ei olisi toteutunut ilman kunnan rahoitusta tai sitä pystyttiin nopeuttamaan kunnan rahoituksella.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maantielain ja ratalain muuttamisesta tuli voimaan 15.8.2016. Muutoksella on tarkoitus yhdenmukaistaa maantielain ja ratalain säännöksiä ja lakien kirjaustapaa. Maantielain 10 §:n ja ratalain 7 §:n muutoksen tarkoituksena on ollut myös mahdollistaa aikaisempaa laajemmin talousarviorahoituksen ulkopuolisen rahoituksen käyttö tie- ja ratahankkeiden toteuttamiseksi. Lisäksi on mahdollistettu tien- tai radanpitäjän osallistuminen muun kuin maantie- tai rataverkon rahoitukseen erityisistä syistä, kun toimenpiteellä on liityntä tien- tai radanpitäjän tehtäviin.

Maantielain 10 §:n mukaan erityisestä syystä, kuten jos tienpidosta huolehditaan laadultaan tai laajuudeltaan korkeampiluokkaisena kuin yleisen liikenteen tai tien ympäristöön sovittamisen tarve edellyttää taikka jos jokin taho erityisesti hyötyy tehtävistä toimenpiteistä, tienpitäjän lisäksi muutkin tahot voivat sopimuksen mukaisesti osallistua tienpidon kustannuksiin tai ottaa huolehtiakseen jostakin tienpitoon liittyvästä toimenpiteestä. Vastaavasti ratalain 7§:n mukaan muu taho voi osallistua rataverkon radanpidon kustannuksiin Liikenneviraston kanssa tehtävän sopimuksen nojalla, jos radanpidosta huolehditaan laadultaan tai laajuudeltaan korkeampiluokkaisena kuin yleisen liikenteen tarve edellyttää tai jos jokin taho erityisesti hyötyy tehtävistä toimenpiteistä taikka jos osallistumiseen on muu erityinen syy.

Kuntaliitto toteaa, että valtio ja kunnat ovat tähänkin asti sopineet joustavasti kuntien osallistumisesta tiehankkeiden ja suurten liikennejärjestelmän kehityshankkeiden rahoitukseen. Uutta on erityiseen hyötyyn perustuvan sopimisen kirjaaminen lakiin.

Lakimuutoksen perusteluihin on kirjattu maantielain 10 §:n ja ratalain 7 §:n osalta muun muassa:

- Tarkoituksena on mahdollistaa vaihtoehtoisten rahoitusmallien käyttäminen erityisesti suurissa liikennejärjestelmän kehityshankkeissa.
- Tarkoitus ei ole muuttaa nykyistä käytäntöä, että valtio ja kunnat sopivat edelleen hankkeiden rakentamisen kustannusten jaosta joustavasti ja vapaaehtoisuuden pohjalta.
- Hyötymisperusteen lisäämisellä ei ole tarkoitus vaikuttaa tarveharkintaan.
- Valtion on huolehdittava siitä, etteivät alueet joudu eriarvoiseen asemaan hankkeiden toteuttamisessa.
- Momentissa ei ole kyse sitovasta veloitteesta.

Kuntaliitto painottaakin, että mikäli rahoitusneuvotteluissa vedotaan lakimuutokseen ja kunnan saamaan erityiseen hyötyyn, toista osapuolta kannattaa pyytää perustelevaan, mistä erityinen hyöty muodostuu, miten se jakautuu ja miten sitä käytetään rahoitusosuuden laskennan perusteena. Jos näitä erityisiä hyötyjä ei pystytä osoittamaan, ei ole myöskään perusteita sopia tai lisätä kunnan kustannuksia erityisten hyötyjen pohjalta. Kunnan omassa hankintavallassa on, osallistuuko se kustannusten jakamiseen. Kunnan voi olla toisinaan hyödyllistä tarkastella myös yksityisen tahon hyötyä ja mahdollista osallistumista hankkeen toteutukseen.

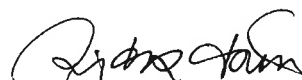
Kuntaliitto toteaa, että erityiseen hyötyyn perustuvan sopimisen sisällyttämisen lakiin ei tule lisätä kuntien paineita osallistua valtion vastuulla olevien hankkeiden rahoitukseen. Vaihtoehdot rahoitusmallit ovat käyttökelpoisia, kun ne tehdään vapaaehtoiselta pohjalta eri sopimuspuolten kesken, esimerkiksi MAL-sopimusten puitteissa, kuten tähänkin asti on tehty.

Lisätiedot: liikenneasiantuntija Johanna Vilkuna, puh. 040 869 7836.

SUOMEN KUNTALIITTO

Timo Reina
varatoimitusjohtaja

Ritva Laine
johtaja, alueet ja yhdyskunnat

Tiedoksi Kirjaamo, Ulla Hurmeranta, Paavo Taipale